

kultur & fritid

Tidsskriftet Folkeoplysning udgives af Fritid & Samfund

1

2018

I fokus

Det bærende fællesskab

Indhold i nr. 1/maj 2018

Fælles modspil til falske nyheder og populisme [4](#)
Af Michael Voss, chefkonsulent, Dansk Folkeoplysnings Samråd

Floorball i Hvidovre Attack – med fællesskab og helhed som pejlemærker [8](#)
Af Marie Krabbe, bestyrelsesformand og aktiv udøver

Dyrt samarbejde om idrætspolitisk vision [12](#)
Af Søren Riiskjær, blogger på Dansk Idrætspolitik

Med på holdet i Sønderborg [16](#)
Af Asger Romme, specialkonsulent, Sønderborg Kommune

Stærke stemmer fra blokken [20](#)
Af Asbjørn Høst, projektkoordinator, & Sine Johs, projektleder, Mellempfolkeligt Samvirke

Tvis Mølle Naturlaboratorium [28](#)
Af Helene Kiærskou, projektleder, Holstebro Kommune

Fritid & Samfunds kursussæson 2018

Velkommen til nye medlemmer af de kommunale § 35, stk. 2-udvalg!

I de fleste kommuner har der i forlængelse af kommunalvalget også været valg til folkeoplysningsudvalget (§ 35, stk. 2-udvalget), selv om kommunerne ikke mere er bundet til at have en 4-årige valgperiode. Det betyder, at vi kan sige goddag til en række nye udvalgsmedlemmer fra det lokale foreningsliv og de politiske partier, der for første gang bliver medlemmer af et § 35, stk. 2-udvalg.

Denne udskiftning af medlemmer bør give anledning til at genoverveje udvalgets arbejde: Giver det tilfredsstillende resultater? Bruger udvalget primært tiden på at afgøre småsager og ansøgninger til en udviklingspulje, eller arbejder det for at pleje foreningslivet og den folkeoplysende voksenundervisning ved at påvirke beslutningstagere og de kommunale politikker med relation til folkeoplysningsområdet? Bidrager udvalget til at skabe en god dialog mellem kommunalpolitikere og aktører på folkeoplysningsområdet? Er det innovativt, eller overlader det hovedparten af arbejdet til forvaltningsmedarbejderne på området? Har det en god kontakt til det folkeoplysende bagland? Hvordan er samarbejdet i udvalget? Arbejder udvalget i samme retning? Har medlemmerne de nødvendige kompetencer og indsigt i andre folkeoplysningsområder end det, de selv repræsenterer? Arbejder udvalget for at udvikle en visionær folkeoplysningspolitik, der samtidig indeholder konkrete mål og handleplaner for, hvordan målene skal nås?

Det vil desuden være relevant for foreningsrepræsentanterne at overveje, i hvor høj grad udvalget bidrager til løsningen af en række andre væsentlige opgaver.

En af dem drejer sig om, hvordan man synliggør udvalgets arbejde, så alle i foreningslivet, daghøjskoler og aftenskoler kender udvalget og dets arbejde. I alt for mange kommuner lever folkeoplysningsudvalget en usynlig tilværelse, og er kun kendt af en mindre del af foreningslivet.

En anden opgave for udvalget er at synliggøre den værdi, der er i det frivillige foreningsliv og den folkeoplysende voksenundervisning, således at byrådspolitikerne prioriterer området med de nødvendige resurser. Udvalget kan desuden bidrage til at skabe nye samarbejdsrelationer på tværs af forvaltningsgrænser, med private aktører etc.

Der er således nok af opgaver at gentænke, hvis man vil være et aktivt udvalg, der ikke venter på, at initiativet skal komme fra forvaltningsmedarbejderne.

Det er vigtigere end nogensinde, at vi styrker den folkeoplysende idé og arbejder bevidst på at skabe forståelse for, at de væsentligste værdier er engagement og forpligtelse.

Fritid & Samfund hjælper gerne med denne proces.

Fælles modspil til falske nyheder og populisme

Dansk Folkeoplysnings Samråd og Dansk Biblioteksforening opfordrer kommunerne til samarbejde om at styrke den lokale debat og det lokale demokrati.

AF MICHAEL VOSS, chefkonsulent, [Dansk Folkeoplysnings Samråd](#)

Demokratiet udfordres i disse år på mange fronter. Falske nyheder oversvømmer de elektroniske medier. Facebooks algoritmer sikrer, at vi dagligt bliver bekræftet i vores egne synspunkter og sjældent hører dem, vi er uenige med.

Samtidig er der stadig større fokus på modsætninger og forskelligheder: land-og-by, danskfødte-og-tilflyttede, akademikere og arbejdere og mange andre varianter af dem-og-os. Det skaber et samfundsklima med grobund for den type populistiske strømninger, som vi har set vokse sig store i andre europæiske lande.

Både Dansk Biblioteksforening (DB) og Dansk Folkeoplysnings Samråd (DFS) vurderer, at det er farlige tendenser. Vi er også enige om, at de folkeoplysende skoler og foreninger og bibliotekerne har et særligt ansvar for at imødegå dem.

DEN OPLYSTE MEDBORGER

Derfor har vi indgået et samarbejde, der skal styrke debatskabende aktiviteter og det folkelige engagement i det lokale demokrati. Som vi skriver i en samarbejdsaftale, vi indgik i slutningen af 2017: *„I en tid, hvor demokratiet bliver udfordret på mange niveauer, er den folkeoplysende tanke som grundlag for folkestyret stadig vigtigere. I dansk demokratisk tradition har den oplyste medborger altid været en forudsætning.“*

Vi opfordrer de lokale folkeoplysende skoler og foreninger og bibliotekerne til sammen at starte lokale debatter om politiske problemstillinger af lokal, national og international karakter.

Men problemets omfang er så stort, at vi ikke synes, man kan løbe an på de mere eller mindre tilfældige samarbejder, der eksisterer eller vil opstå mellem

foreninger og biblioteker. Det er nødvendigt at være mere ambitiøs. Det har fået os til at opfordre kommunerne til at lave udviklingsplaner for, hvordan kommuner, biblioteker og folkeoplysning sammen kan styrke den politiske debat og borgernes engagement. Alle byråd skal sætte folkeoplysning på dagsordenen.

Det vil selvfølgelig øge omfanget og gennemslagskraften af dette arbejde, hvis kommunen udarbejder udviklingsplaner sammen med aktørerne. Det vil også kunne sikre, at man udnytter de særlige forudsætninger og styrker, som henholdsvis biblioteker og folkeoplysende organisationer har. Sammen vil vi kunne udnytte ressourcerne bedre.

I STEDET FOR GRÆNSEKRIG

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at DFS med mellemrum får beretninger fra lokale aftenskoler, der oplever, at biblioteker tilbyder kursuslignende aktiviteter, som naturligt hører folkeoplysningen til. Vi anerkender fuldt ud, at biblioteksdrift er andet end udlån af bøger, og at grænsefladen mellem biblioteker og folkeoplysende organisationer ikke er knivskarp.

Biblioteker, oplysningsforbund og andre folkeoplysende organisationer er rundet af den samme historie og den samme folkelige, oplysende tradition, og det ville være malplaceret, hvis der skulle udvikle sig en større grænsekonflikt, hvor vi går på rovdrift hos hinanden.

For DFS ligger løsningen ikke i klager og konflikt, men i samarbejder med en aftalt arbejdsdeling. På de fleste biblioteker hjælper personalet deres brugere med at håndtere computer og internet. Mange steder afholder biblioteker også en endags-introduktion til biblioteksprogrammet. Når borgerne efterlyser yderligere forklaringer og undervisning, henviser bibliotekspersonalet til aftenskolekurser med kvalificerede lærere – nogle gange foregår aftenskolekurset oven i købet i bibliotekets lokaler, som borgerne allerede er fortrolige med.

Heldigvis er DB enig i denne tilgang til grænsedragingsproblemer, og det er netop den metode, som vores to organisationer opfordrer til at anvende i arbejdet for at skabe lokal demokratisk debat. Hvis dette arbejde har et fast

fundament i kommunale udviklingsplaner, vil det blive nemmere at udvikle de helt rigtige samarbejdsformer, hvor ressourcerne udnyttes bedst muligt.

IDEER OG INSPIRATION

I de to landsorganisationer gør vi os ingen illusioner om, at vi har alle de gode ideer. Når først kommunalpolitikere, folkeoplysningsudvalg, lokale biblioteksfolk og folkeoplysere får sat sig sammen, opstår der med garanti masser af nye tanker. Som inspiration til det lokale udviklingsarbejde har DFS og DB i første omgang peget på disse muligheder:

- Fælles debatskabende arrangementer, der sætter fokus på aktuelle demokratiske problemstillinger.
- At de folkeoplysende organisationers aktiviteter finder sted på biblioteket.
- At de folkeoplysende organisationer trækker bibliotekerne ind i deres virksomhed og arrangerer lærings- og undervisningstilbud, der ligger i forlængelse af bibliotekernes introduktionstilbud.
- Bibliotekerne og de folkeoplysende organisationer planlægger i fællesskab aktiviteter, der har fælles interesse.
- At de folkeoplysende organisationer og bibliotekerne koordinerer aktivitetsplaner, bl.a. også i forhold til kulturelle aktiviteter.
- At fælles aktiviteter også markedsføres og gennemføres som fælles aktiviteter, f.eks. kulturarrangementer, foredragsrækker og demokratirelaterede debatarrangementer samt inddragende aktiviteter.
- Biblioteket inddrages som hvervested for nye deltagere til kultur-, undervisnings- og foreningsaktiviteter i de folkeoplysende organisationer.

I DB og DFS håber vi, at de lokale folkeoplysende organisationer, bibliotekerne og ikke mindst kommunerne vil tage handsken op. Vi har i hvert fald store ambitioner for arbejdet. Som der står i samarbejdsaftalen, er det fælles mål: „ ... *at skabe mere vidende, sociale og tillidsfulde borgere, som kan afkode deres omverden og træffe oplyste valg for derigennem at styrke den demokratiske deltagelse og medborgerskabet. Dette grundlag omfatter lærings- og dannelsesprocesser for borgerne, som går på tværs af og opløser folkebibliotekets og de folkeoplysende organisationers traditionelle lærings- og dannelsesopgaver.*“ ■

Floorball i Hvidovre Attack – med fællesskab og helhed som pejlemærker

AF MARIE KRABBE, formand for [Hvidovre Attack Floorball Club](#)

I julegave sidste år fik jeg som formand for Hvidovre Attack Floorball Club en rigtig fin gave. Gaven kom fra en stor del af vores medlemmer, der havde svaret på et spørgeskema, som vi i bestyrelsen sendte ud lige før jul. Gaven var, at i 95 % af besvarelserne gik „fællesskab“ igen som den vigtigste værdi for medlemmerne. Vigtigere end sportslige resultater, sundhed og aktiviteter i lokalområdet. Det var en god gave, fordi jeg og resten af bestyrelsen i syv år har arbejdet for at skabe en klub, hvor fællesskabet er i centrum, uanset om man er motionist, træner, landsholdsspiller, U7-dreng, U15-pige eller forælder. Floorball er en lille sportsgren, og derfor rummer en klub som vores (der er Danmarks fjerdestørste floorballklub) en bred variation af medlemmer. Vi har både dem, der vil hygge sig med sine gamle venner, dem der vil til VM og dem, der aldrig før har prøvet at spille floorball. Og vores mål er, at der skal være plads til alle – til hygge, ambitioner og især fællesskab.

FLOORBALL??? ER DET LIGESOM BADMINTON UDEN EN KETCHER?

„Badminton uden en ketcher“ – det var min gamle folkeskolelærers bedste bud, da jeg fortalte hende, at jeg var startet til floorball. For bare 5 år siden var floorball stadig en særdeles ukendt idrætsgren i Danmark, og det var altid nødvendigt at sætte lidt flere ord på sporten. Samtidig er floorball en sportsgren, som de fleste kender og har spillet, bare på en mere primitiv måde og under navne som „fritter-hockey“ og „unihockey“. Altså det der med de røde og gule plasticstave og en hvid plasticbold med huller i, som alle spillede i folkeskolen eller på fritidshjemmet, og som man enten elskede eller hadede. Floorball, som det spilles på klubplan – og som er den tredjestørste idrætsgren i Sverige (hvor det hedder innebandy) – er dog lidt mere forfinet med flere regler, en større bane og bedre udstyr. Der er 5 spillere og en målmand på banen ad gangen, og man spiller i korte skift på samme måde som i ishockey.

I Danmark spiller ca. 7.000 mennesker floorball, men mange spår, at floorball kan vokse sig markant større, fordi det er en billig sport, der er nem at

gå til. Derfor er det også det ambitiøse mål fra floorballforbundets side, at sporten skal vokse til 35.000 medlemmer i 2025. Og den kamp har vi som klub kastet os ud i. Siden august 2016 er Hvidovre Attack vokset fra ca. 170 til 270 medlemmer, og vi mærker en helt klar ændring i folks forståelse af floorball. Mange flere kender til sporten, og væsentlig flere samarbejdspartnere vil gerne gøre floorball tilgængeligt for flere mennesker.

DA HANS PÅ 90 BEGYNDTE TIL FLOORBALL

En del af vores 100 nye medlemmer er helt anderledes end dem, vi har haft før. For os har de professionelle samarbejdspartneres efterspørgsel efter floorball for alle mulige målgrupper betydet, at det har været muligt at starte flere nye hold og inddrage nye typer medlemmer. I samarbejde med Hvidovre Kommunes Sundhedscenter og Center for Holdspil og Sundhed på Københavns Universitet har vi fx startet et formiddagsfloorballhold primært for ældre. Dette hold har i høj grad øget diversiteten i klubben, så vi nu har medlemmer i alderen 70-90 år. Samarbejdet har været særdeles succesfuldt, fordi de to andre parter har løftet en stor del af ansvaret. De har været gode til at rekruttere de ældre, de har bakket op og motiveret os, de har rost os og stået ude i hallen på de vigtige tidspunkter. For os som frivillig forening er det altafgørende og betyder, at vi også gerne gør en ekstra indsats.

REGLER

Målmanden har ingen stav og skal bære hjelm.

Det er ikke tilladt at:

- Slå, løfte, eller sparke modstandernes stave
- Føre bladet over knæhøjde
- Gripe bolden med hænderne
- Heade til bolden med hovedet
- Score med foden
- Ligge ned og spille
- Kaste med staven
- Fastholde eller skubbe en modspiller.

Forseelser begået kan give frislæg, strafeslæg eller medføre udvisning i 2 eller 5 minutter.

Kilde: [Hvidovre Attack](#)

SPILLET

Floorball spilles normalt på en håndboldbane (40x20m) med 50 cm høje bänder rundt om banen. Der er 5 markspillere og en målmand på banen ad gangen for et hold. Når børn under 10 år spiller floorball, gøres det dog på en mindre bane med færre spillere på banen ad gangen. Spilletiden i almindelig kamp er 3x20 min med 10 min. pause mellem perioderne.

Kilde: [Hvidovre Attack](#)

Vi har før indgået samarbejder, hvor vi har følt, at vi skulle trække det store læs for de professionelle, som melder sig ud af det praktiske arbejde, så snart det første møde er afholdt, og det virker ofte dræbende i længden. Det nye formiddagshold kommer en gruppe ældre til gode, som selv siger, at de er glade for at kunne dyrke et boldspil, som ingen er særlig gode til, og hvor det er rart at have en stav at støtte sig til og et par holdkammerater at snakke med.

Et andet nyt initiativ, der er kommet godt fra land, er vores Floorball & Fitness – kun for kvinder. Holdet er en blanding af traditionel fitness og så en masse intensiv floorball på små baner, hvor

pulsen i den grad kommer op. Kernen på dette hold er flere mødre til spillere på ungdomsholdene, som har taget en håndfuld veninder med. Mødrene er nu ikke længere blot passive tilskuere, men en aktiv del af klubben, og efter at de er startet på holdet, har flere af dem meldt sig som frivillige i klubben.

BALANCE MELLEM REKRUTTERING OG FASTHOLDELSE

Det er også strømmet ind med ungdomsmedlemmer, især takket været en massiv indsats på Hvidovres folkeskoler og fritidshjem, hvor vi både har lavet idrætsundervisning og turneringer. I alt 43 forløb for 2400 børn er det blevet til på halvandet år, og det har kun kunnet lade sig gøre, fordi vi har fået støtte fra Hvidovre Kommune til at ansætte en aktivitetsmedarbejder på deltid. Men den store tilstrømning betyder også, at vi hele tiden har skullet dyrke det andet ben af medlemsvækst, nemlig fastholdelse. Det er vores erfaring, at det konstant handler om at balancere mellem de to. Hvad nytter det på den ene side at få 100 nye medlemmer, hvis 100 andre forsvinder, og på den anden side at forsøge at få et hold på 5 spillere til at fungere, hvis der ikke kommer nye til?

En af de metoder, vi har haft succes med, er at etablere et korps af Attack Ambassadører. Det er unge spillere – to fra hvert hold fra U7 til U15 – der hjælper med at tage godt imod nye spillere. Attack Ambassadørerne har fået en lille intern uddannelse og en lækker hættetrøje, og de sørger så for at hilse på nye spillere, være sammen med dem i øvelserne i de første træninger og holde øje med, at alle trives på holdet. Der har været stor rift blandt de unge om at blive Attack Ambassadører, og vi vil fremover begynde at invitere dem til bestyrelsesmøder et par gange om året for at høre deres mening. Udover at sørge for en god modtagelse af nye spillere, håber vi også, at udnævnelsen er med til at give de unge smag på det at have en frivillig rolle i klubben. Som Miriam på 15 år siger: *„Jeg meldte mig, fordi jeg gerne vil gøre en forskel for holdet og for de nye spillere – og give dem en god start på holdet. Jeg vil også gerne være med til at „bestemme“ nogle af de ting, der sker på holdet som fx sociale arrangementer.“* Måske er der et kommende bestyrelsesmedlem eller to blandt Attack Ambassadørerne.

Vores aktivitetsmedarbejder er omdrejningspunktet for Attack Ambassadørerne, og hun har været et kæmpe boost for klubben. Jeg kan ikke understrege nok, hvor meget det betyder i forhold til at få sat konkrete handlinger bag de mange ideer og visioner, som bestyrelsen får. Vores aktivitetsmedarbejder er ikke en erstatning for det frivillige arbejde, som stadig udgør langt størstedelen af de timer, der lægges i klubben. Men hun er med til at sætte projekter i søen, som nye frivillige kan engagere sig i, og hun kan nurse de frivillige, så de melder sig igen og igen.

AT SKABE EN „HEL“ KLUB

Udover fællesskab som central værdi har det i mange år været vores vigtigste fokus at skabe en „hel“ klub. Med det mener jeg en klub, der både rummer alle aldersgrupper (fra 4-90 år), både rummer bredde og elite, og især både rummer drenge og piger. Floorball på landsplan er desværre kendetegnet ved, at der er en markant overvægt af mandlige spillere i alle årgange. En del klubber har slet ikke egentlige pighold. Mange af os frivillige i Hvidovre Attack er drevet af en lyst til at gøre klubben til en af Danmarks bedste pigeklubber, og den energi, som det giver at kæmpe sammen for et mål som dette, har været af stor betydning for klubbens udvikling, mener jeg.

Vi har endnu ikke en 50/50 fordeling på køn, men vi har forholdsvis mange piger, og vi er især lykkedes med at fastholde mange i den svære teenagetid. For os er det enormt vigtigt, at understrege og dyrke pigernes sportslige talent. Vi giver plads til og mulighed for, at pigerne kan stræbe efter mål som elite-floorball, en kontrakt i Sverige eller en plads på Damelandsholdet. Man hører ofte, at piger helst vil hygge sig og kommer for det sociale, men vores erfaring er, at pigerne i langt højere grad vil blive bedre og tages seriøst i deres sport. Så vi fylder dem med gode trænere, lækkert udstyr og så mange turneringer, som muligt og ser dem vokse fra at være piger, der tilfældigvis spiller floorball (og måske går til dans eller spejder om seks måneder) til at blive „floorball-piger“ med stramt hår, pandebånd og en kæreste blandt U17-drengene.

SKAL VI HAVE 100 MEDLEMMER MERE?

At være en „hel“ klub er også et afgørende element i fremtiden i Hvidovre Attack. Hvis vi har en klub, som er bundet sammen på kryds og tværs i et tæt netværk, hvor alle kender mindst én på klubbens 16 forskellige hold, så tror jeg, at vores fundament er solidt. Når både søn, far og måske bedstefar kan spille i klubben på hvert sit hold, og når et kærestepar kan mødes på tværs af eliteholdene og 10 år efter tage deres fælles børn med til Familie-floorball, så er vi som frivillig forening nået et godt sted hen. Der er vi nu i min klub, men det kræver opmærksomhed og grundighed, gode ideer og forpligtede samarbejdspartnere at vedligeholde og udvikle det fællesskab. Især når vi vokser, så meget som vi har gjort – og som floorball som idrætsgren forhåbentlig gør de næste mange år. Vi må hele tiden justere organisationen og skaffe flere frivillige, men vi håber, at fundamentet og værdierne er i orden, så det kan lade sig gøre. Og så er det også min filosofi, at det er helt okay, at vi ikke vokser med 100 medlemmer i 2018 og 2019. ■

Dyrt samarbejde om idrætspolitisk vision

Af Søren Riiskjær, redigerer og administrerer bloggen [Dansk Idrætspolitik](#)

Hans indlæg *Dyrt samarbejde om idrætspolitisk vision* har tidligere været bragt på bloggen.

Det er mere end fire år siden, de to store idrætsorganisationer DIF og DGI lancerede den vel nok største idrætspolitiske satsning i Danmark nogensinde „[Bevæg dig for livet](#)“ – oprindeligt kaldet „Vision 25-50-75“. Visionen startede på en bølge af begejstring i de to organisationer, og begejstringen smittede af på politikere og fonde. Visionen blev indskrevet i regeringsgrundlaget, og både Nordea-fonden og TrygFonden har siden været mere end pænt rundhændede med donationer.

I de tre år, hvor visionen har været forsøgt udmøntet i praksis, har de to fonde og de to organisationer sammen brugt 120 mio. kr. og i de kommende tre år er der afsat næsten 200 mio. kr. til projektet. Hertil kommer ydermere, at DIF og DGI nu kan disponere over 45 mio. kr. årligt på finansloven fra den såkaldte spillehalspulje til visionen.

Statsministeren har personligt involveret sig ved at afholde et såkaldt Marienborgmøde med det formål at samle relevante ministre og organisationer om visionen. Mødet skal angiveligt følges op af en hel række Marienborgmøder for at fastholde den fælles forpligtelse og løbende gøre status over udviklingen.

På alle måder er „Bevæg dig for livet“ således et højt profileret projekt – politisk, økonomisk, organisatorisk og prestigemæssigt.

En netop færdiggjort [evaluering](#) viser imidlertid, at det går trægt med at indfri målsætningerne om flere aktive og flere medlemmer i idrætsforeningerne. Det går faktisk slet ikke. Medlemstallet har været stagnerende, og det samme har befolkningens idrætsdeltagelse. Evalueringen peger på, at den største gevinst indtil videre er, at projektet har fået de to organisationer til at samarbejde (!). Et fattigt resultat af de mange anstrengelser og de mange penge kan man hævde, og det må være skuffende og måske også lidt alarmerende, at det går så trægt.

Samarbejdet har udviklet et stort og til tider ganske besværligt organisationsapparat. På alle områder, hvor der samarbejdes, skal der indgås komplicerede samarbejdsaftaler, og ofte har det krævet svære forhandlinger. Der skal etableres en organisation med politisk og administrativ ledelse. Der skal ansættes medarbejdere til at udmønte samarbejdsprojekterne. Og al kommunikation er underlagt fastlagte skabeloner.

Man skal heller ikke grave dybt i evalueringen for at forstå, at samarbejdet har været tungt og besværligt, og måske derfor udlægges det som en stor gevinst, at det overhovedet er lykkedes at skabe et samarbejde. Evalueringen siger også ret klart, at der er en tydelig skævhed i samarbejdet.

Forankringen af projektet er stærkest i DGI, som det nok så skånsomt formuleres. Man kan så omvendt konkludere, at engagementet hos DIF og DIF's specialforbund ikke stikker så dybt. Hvor visionen involverer hele DGI, involverer den kun udvalgte specialforbund i DIF. Og hvor visionen rammer ind i kernen af DGI's værdier og målsætninger, strejfer den kun periferien af de fleste specialforbunds selvopfattelse. Det indebærer, at DGI lægger langt flere ressourcer i projektet end DIF – såvel økonomisk som mandskabsmæssigt (fordelingsnøglen er 75/25). Og det betyder, at hvor det er en hovedopgave for DGI at løfte visionen, betragtes det som en sideopgave i DIF og de udvalgte specialforbund. Derfor ser man også, at DIF og nogle af de store specialforbund gang på gang – uden om det fælles samarbejde – iværksætter nye selvstændige initiativer, der lige så godt kunne være en del af den fælles vision. Der kan være tale om initiativer rettet mod udsatte boligområder, samarbejde med kommuner, samarbejde med skoler, facilitetsudvikling etc. Initiativerne bruges åbenlyst til at profilere DIF og specialforbundene i den politiske kommunikation, mens DGI er ganske passiv i sin kommunikation og ikke synes interesseret i at høste nogen politisk credit for indsatsen.

Skævheden i samarbejdet må selvfølgelig give anledning til en række mere grundlæggende overvejelser – ikke mindst i DGI!

I kølvandet på den mislykkede fusion i 2008 opstod en åbenlys rivalisering mellem de to organisationer. Men samarbejdet om visionen har igen skabt fred og fordragelighed. I det lys kan samarbejdet tolkes som et smart taktisk træk fra DIF's side. DGI må bruge stort set alle kræfter på at løfte visionen, mens DIF både kan høste æren af indsatsen og frigøre kræfterne til at profilere sig på elite- og talentarbejde.

Er visionen således et forsøg på at omfavne eller nærmest kvæle DGI? DIF's direktør Morten Møhlholm Hansen har faktisk selv peget på den risiko, DGI løber. I et interview i DGI's jubilæumsskrift [1] advarer han mod, at DGI mister sin egen identitet, netop fordi man lægger alle æg i arbejdet med visionen, som han udtrykker det, mens DIF har et bredere sigte.

Til efteråret skal DGI vælge ny formand, og på årsmødet i november 2017 bekendtgjorde nuværende medlem af hovedbestyrelsen Mogens Kirkeby sit kandidatur med en ret bombastisk udmelding om det uholdbare i skævheden. Siden har også den netop nyvalgte næstformand Charlotte Bach Thomassen meldt sig som formandskandidat, og spørgsmålet om balancen mellem DIF og DGI i det fælles samarbejde kan blive et centralt valgkamp-tema.

I 1998 blev 1990'ernes store fejde om tips- og lottomidlerne mellem idrættens organisationer og skiftende kulturministre afsluttet med oprettelsen af det såkaldte *Idrætspolitiske Idepogram* med en årlig bevilling på 20 mio. kr. Programmet havde bl.a. til formål at støtte initiativer, der kunne aktivere befolkningen i idrætten på nye måder. Programmet er for længst blevet nedlagt. „Bevæg dig for livet“ råder over langt flere ressourcer – rundt regnet 80 mio. kr. om året de kommende tre år – men har indtil videre svært ved at vise andre resultater end et omfattende organisatorisk samarbejde mellem to store organisationer.

Det rejser mindst to spørgsmål.

For det første, hvorfor skal organisationerne bruge så mange ressourcer på at skabe et godt samarbejde? Burde det ikke være enkelt og ligetil? Burde det ikke kunne lade sig gøre for de midler, organisationerne i forvejen modtager fra staten?

For det andet, hvorfor iværksætter Kulturministeriet ikke selv i samarbejde med fondene en aktiv idrætspolitik? På de fleste områder i Kulturministeriets ressort fører man en aktiv kulturpolitik. Men bortset fra kampen mod doping gælder det ikke idrætten. Hvis organisationerne har svært ved at gå nye veje i forsøget på at aktivere flere danskere, og hvis organisationerne skal bruge hundrede af millioner af kroner på samarbejdsforbedringer, var det vel oplagt at forfølge visionen om at få danskerne til at bevæge sig på anden vis eller i det mindste supplere deres indsats. ■

Note

[i] Jørn Hansen (red): *Folkelig sundhed og foreningservice? – Et debatskrift om DGI gennem 25 år*. DGI, 2017

Med på holdet i Sønderborg

AF ASGER ROMME ANDERSEN, sundhedspædagogisk konsulent, [Sønderborg Kommune](#), Projekt [Med på Holdet](#)

Sønderborg Kommune har gennemført Projekt Med på Holdet i to projektfaser fra maj 2016 til december 2018. Formålet med projektet var at hjælpe voksne udviklingshæmmede i gang med at dyrke idræt i de almene idrætsforeninger.

Målgruppen af „voksne udviklingshæmmede” dækker over en bred gruppe af mennesker med meget forskellige forudsætninger for at indgå i idrætsaktiviteter i foreningslivet. Udviklingshæmningen kan f.eks. bestå i begrænsninger i evnen til finde vej, afkodning af eller ageren i sociale sammenhænge og logisk tænkning. De færreste fra målgruppen har et egentligt fysisk handicap, men der knytter sig oftest også begrænsninger i de motoriske evner til individer fra gruppen.

De bedst fungerende kan bo i egen bolig med bostøtte, være i stand til at køre bil og varetager konkrete funktioner på en arbejdsplads, som f.eks. at sætte varer på plads i et supermarked eller som medhjælper i et køkken. I den anden ende af skalaen er der mennesker, der mentalt fungerer på niveau med mindre børn. Idrætsaktiviteterne i projekt *Med på Holdet* har særligt været henvendt til den del af målgruppen, som har forudsætninger for at kunne indgå i holdaktiviteter og som kan forstå og se en værdi ved at indgå i et foreningsfællesskab

BEHOVET ER DER – TILBUDDENE MANGLER

Idrætsaktiviteter til udviklingshæmmede har ofte været arrangeret som en pædagogisk aktivitet med personalet på botilbud eller i pædagogiske dagtilbud. Dertil har en del idrætsaktiviteter været tilrettelagt i handicapidrætsforeninger, som det f.eks. også har været tilfældet i Sønderborg Handicap Idræt. I Sønderborg Kommune var der forud for projektets opstart kun et enkelt idrætstilbud, som var målrettet til voksne udviklingshæmmede i form af et svømmehold i Nordals Svømmeklub.

Ved at fokusere på at udvikle idrætsstilbud til målgruppen inden for almenidrætten var det forhåbningen, at indsatsen kunne bringe deltagerne ind i en positiv spiral. For nogen vil interessen for en idrætsaktivitet være den drivkraft, der hjælper dem ind i et lokalt fællesskab. Over tid kan oplevelsen af at være en del af et fællesskab være med til at fastholde interessen for idrætsaktiviteten. For andre kan ønsket om at være en del af et lokalt fællesskab være drivkraften, der hjælper dem i gang med at dyrke en idræt. Således kan ideen om fællesskabet legemliggjort i idrætsaktiviteten være motoren i en fremadskridende integrationsproces, der giver individet værdi i form af en positiv identitet som idrætsudøver og oplevelse af at være en del af fællesskabet.

Projektets logo

PROJEKT PÅ TVÆRS AF FORVALTNINGER

Projektet blev indledt som et samarbejde mellem kommunens afdeling for Handicap & psykiatri, hvorfra daglig ledelse og pædagogisk personale fra et botilbud og et værested deltog i planlægningen af projektet, samt en fritidskonsulent fra Kultur, fritid & landdistrikter samt en sundhedspædagogisk konsulent fra Sundhedscentret (artiklens forfatter), som stod for projektledelsen. Fritidskonsulentens rolle bestod primært i at vejlede i brug af kommunens faciliteter og at etablere samarbejde med relevante idrætsforeninger. Det pædagogiske personale og deres ledelse havde udover planlægningen af projektet en vigtig rolle i at formidle projektet til målgruppen, samt at sikre den nødvendige pædagogiske og praktiske støtte til deltagerne fra målgruppen. Projektet blev finansieret af en pulje under Socialstyrelsen til aktiviteter og deltagelse for mennesker med handicap. Pengene herfra finansierede dels projektets aktiviteter, dels lønninger til pædagogisk personale.

DÅRLIGE MINDER

Da projektet blev startet op, var der brug for at bearbejde den forståelse omkring mulighederne for at dyrke idræt, der var i forhold til målgruppen. F.eks. blev der advaret mod at anvende ordet „idræt“, da det gav mange fra målgruppen dårlige associationer på grund af dårlige oplevelser med idræt og sport i barndommen, hvor det sikkert ofte har været hårdt at være en af dem, der ikke rigtig kunne følge med.

Projektet havde således en mission i at demonstrere, at idræt kan være sjovt og meningsfuldt, selvom man ikke er specielt god til det. Ved projektets begyndelse blev det også foreslået at se bort fra sportsgrene som fodbold og håndbold og i stedet fokusere på „dart eller bowling som egner sig til udviklingshæmmede“, da man endnu havde til gode at se, at også ellers komplekse og hurtige idrætsgrene kan tilpasses til deltagere med udviklingshæmning.

Projektets opstart faldt belejligt sammen med afholdelsen af Special Olympics Idrætsfestival i Holstebro i 2016. For at tage hånd om de begrænsede forventninger til mulighederne for at dyrke idræt, sendte projektet en bus fuld af mennesker med udviklingshæmning og deres pædagogiske personale afsted til idrætsfestivalen. Så de kunne opleve glæden og stoltheden på banerne, når udøvere med udviklingshæmning fra hele landet konkurrerede i diverse sportsgrene, og der blev lejlighed til at se, hvordan idrætsgrenene kan tilpasses til mange forskellige funktionsniveauer. Parasport Danmark sendte en guide med på turen, der introducerede deltagerne til de forskellige idrætsgrene. Ekskursionen tjente sit formål, i og med at mange fik set, hvordan „idræt“ også kan være relevant for dem.

IDRÆTSDAGENS EFFEKT

Tilbage i Sønderborg ventede arbejdet med at få udviklet konkrete idrætstilbud til målgruppen af voksne udviklingshæmmede. Der var brug for en tre-dobbelt timing: 1. De lokale idrætsforeninger skulle stille sig parate til at tilbyde et tilpasset idrætstilbud. 2. Målgruppen skulle efterspørge tilbuddet. 3. Det pædagogiske personale skulle være parat til at levere den nødvendige pædagogiske og praktiske støtte til deltagelsen. Denne timing lykkedes i projektet med samarbejdet om en årlig idrætsdag.

Nogle idrætsdage får desværre lov til at stå alene uden opfølgning. Den efterfølgende vej fra det trygge hjem og ud i den ukendte nye sociale kontekst i idrætsforeningen overlades derefter til den enkelte, hvilket mange ikke magter. På *Med på Holdets* idrætsdage fik de lokale trænere og de lokale deltagere lov til at møde hinanden på en uforpligtende måde. Det pædagogiske personale deltog og var med til at sikre den nødvendige trygge ramme på dagen. Straks efter slutføjet på idrætsdagen blev deltagerne spurgt om, hvilke idrætsgrene de var interesserede i. På dette tidspunkt er deltagere og instruktører som regel stærkt opsatte på at få mere med hinanden at gøre. Deltagernes interesselikende givelser blev derefter anvendt til at afgøre, hvilke idrætstilbud der kunne være grundlag for at etablere. Konkrete træningstider, mulighed for transport, samspil med spisetider på botilbud, pædagogisk støtte osv. blev koordineret af projektledelsen.

I løbet af de to projektperioder lykkedes det således at etablere et fodboldhold med 17 deltagere, et kor med 13 deltagere, et dansehold med 17 deltagere, et hockeyhold med 7 deltagere, et badmintonhold med 14 deltagere og et andet badmintonhold med tre deltagere. Derudover blev der blandt andet etableret korterevarende hold i gymnastik.

HVORDAN ER DET GÅET?

I løbet af projektet er det i stigende grad kommet til at stå klart, at deltageres sociale integration i deres nye klub ikke altid bare skrider fremad. I mange af klubberne er der sket meget positivt: Koret optræder tre gange om året i den lokale kirke. I fodboldklubben udveksles der highfives med de øvrige seniorhold på vej til og fra træning. Danseklubben har inviteret det nye tilpassede hold med til klubbens fælles sæsonafslutning. Men den mulighed for at opleve hinanden og engagere sig med hinanden er ofte begrænset uden for den strukturerede tid. En af årsagerne er, at mange af deltagerne er afhængige af, at deres personale kan køre dem til og fra træning. De pædagogiske botilbud har trukket mange ressourcer ud til denne indsats. Men tit er kørslen en del af en stram arbejdsplanlægning, der gør det svært at blive hængende over en sodavand eller en øl, hvis det ikke er nøje planlagt.

HVORDAN KOMMER MAN DET SIDSTE SKRIDT?

I projektets anden projektperiode blev der derfor lagt en indsats på, der har til formål på mere formaliseret vis at hjælpe nogle af deltagerne med at tage næste skridt ud i foreningsfælleskabet. I samarbejde med specialskolen Kløver-Skolens idrætslærere etablerede projektet en hjælpetræneruddannelse til udviklingshæmmede. I hjælpetræneruddannelsen fokuseres der på at hjælpe klub og deltagere med at se, hvilke funktioner deltagerne kan varetage. De involverede idrætsforeninger tilbyder en „praktikperiode“ til hjælpetræneraspiranterne. Nogle af hjælpetrænerne ser ud til at kunne komme ud og hjælpe klubbens trænere på børneholdene. Andre vil få en funktion på de tilpassede hold. Både klubber og deltagere virker meget optimistiske ved udsigten til at få uddelegeret ansvar til beredvillige hænder.

Med over 60 nye idrætsudøvere og 12 nyuddannede hjælpetrænere og et produktivt samarbejde mellem pædagogiske tilbud og idrætsforeninger har *Projekt Med på Holdet* været en succes for Sønderborg Kommune. Vejen til målet kræver mange ressourcer fra pædagogisk personale, frivillige instruktører og pårørende, men glæden, stoltheden og det sportslige engagement blandt deltagerne betaler dette tilbage. ■

Stærke stemmer fra blokken

AF **ANDERS ASBJØRN HØST**, projektkoordinator, og **SINE JOHS**, projektleder, hos Mellempfolkeligt Samvirke www.ms.dk

Debatten om ghettoer fylder i medierne som aldrig før. Om sorte huller, parallelsamfund, bander og modkultur. Og de politiske forslag om hårde straffe og nultolerance bliver sendt afsted fra Christiansborg med voldsom kraft. 1. januar kiggede statsminister Lars Løkke Rasmussen danskerne dybt i øjnene og gav debatten ny kraft. „Rundtom i landet er der parallelsamfund,“ sagde statsministeren godt fire minutter inde i sin nytårstale. Og herefter kredsede resten af talen om de 22 boligområder i Danmark, der står på regeringens ghettoliste. Om huller i Danmarkskortet, magtesløsheden, isolationen, kriminelle bander og utryghed. „Vi skal sætte et nyt mål om at afvikle ghettoerne helt. Nogle steder ved at bryde betonen op. Rive bygninger ned. Spredde indbyggerne og genhuse dem i forskellige områder. Andre steder ved at tage en klar styring af, hvem der flytter ind,“ sagde Lars Løkke Rasmussen og bebudede et nyt ghettoudspil fra regeringen i begyndelsen af det nye år.

UNGE OG LOKALDEMOKRATI

De unge i de omdiskuterede områder har til gengæld ikke en stemme i debatten. De følger diskussionerne på lang afstand i de almene boligblokke, som har dannet ramme om hele deres liv. Men hvordan føles det at blive udpeget som samfundets tungeste problem? Hvordan er det at være omdrejningspunktet for en debat, som man ikke selv er

BRYDE BETONEN
NEGATIV SPIRAL
BANDER
KRIMINELLE
RIVE NED
PROBLEMER
PARALLELSAMFUND
UDGIFTER
HULLER I DANMARKSKORTET
GHETTO
MODKULTUR
ISOLATION
UTRYGHED
AFVIKLE

Grafik/Mellempfolkeligt Samvirke

en del af? Det er nogle af de spørgsmål, Mellempfolkeligt Samvirke (MS) tager fat om i arbejdet med unge i udsatte boligområder. I 2014 startede MS projektet *Unge og Lokaldemokrati*. Projektet var en reaktion på den voldsomt stigende ulighed, markante sociale skel, politisk eksklusion og banderelaterede konflikter. Vi identificerede et behov for at støtte unge fra udsatte boligområder i at blive aktive aktører i demokratiet i deres eget lokalområde. Formålet med projektet var og er at give unge fra udsatte boligområder opbakning og mulighed for at skabe den positive forandring, de ønsker for sig selv og andre i deres position; at understøtte dem i at blive lokale forandringsagenter på egne præmisser. Gennem organisering og fællesskab styrkes de unge til selv at tage ansvar, skabe indflydelse og få medbestemmelse for herigennem *at blive nogle af de unge, der snakkes med og ikke kun snakkes om*.

„Når vi skaber de her aktiviteter, så er der mange, der bor rundt omkring, der kommer og ser på – det er som om, vi alle sammen samles et sted, hvor vi får et fællesskab, hvor man lærer nye mennesker at kende, og hvor man får talt og alt det der. Hvor der kommer politikere, og man får talt med dem. Man kommer med sin egen stemme og siger hvad man synes.“ **Mahmoud Issa**, Ungerådet Bispebjerg.

„Det var første gang, jeg har fortalt noget personligt foran fremmede, så nu kan jeg gøre det igen! Det kræver et skub frem, at lykkes! At få en stemme virker som en meget lang tunnel, hvor ikke alle kommer igennem. Men alle kan – de skal bare have skubbet!“ **Nadeen Aiche**, Klub Kvisten Nørrebro.

SELVOPFYLDENDE PROFETI

Fælles for de unge, Mellempfolkeligt Samvirke arbejder med, er, at de har svært ved at finde deres vej ind i lokale fællesskaber, der støtter deres personlige udvikling som aktive medborgere. F.eks. er mange af de unge bagud allerede i en tidlig alder, så deres netværk og kendskab til egne uddannelsesmuligheder og arbejdsmarked er ofte begrænset. Det betyder, at mange unge mangler almene forudsætninger for at kunne begå sig på arbejdsmarkedet og i uddannelsessystemet. Den chance-ulighed har også betydning for de unge senere i livet, hvor der f.eks. ses et stort frafald fra ungdomsuddannelserne. Mange af de unge har et begrænset kendskab til deres muligheder for deltagelse og indflydelse i deres lokalområde, herunder beboerdemokratiet og foreningslivet. En dominerende fortælling om de unge fokuserer på den ballade, de skaber, og ikke de ressourcer og den værdi, som de kan skabe for sig selv og deres område. Når regeringen lancerer et ghettoudspil, der i høj grad bærer præg af straf, tvang og retorisk understøtter de negative fortællinger af unge i boligsociale områder, yder det stærk indflydelse på de unges selvfortælling om deres medborgerskab. Ordene i debatten har derfor en tydelig indvirkning på adfærden hos de mennesker, der bor i boligområderne.

„Der findes mange socialpsykologiske undersøgelser, der viser, at folk tilpasser sig omverdenens forventninger. Det er det, man kalder Rosenthal-effekten. Man tilpasser sig de forventninger, som man bevidst eller ubevidst føler bliver rettet mod en.“ **Lars Holmberg**, lektor på Københavns Universitet.

Han forsker bl.a. i forebyggelse af unges risikoadfærd. For nylig var han med til at kortlægge de lave forventninger til unge i udsatte boligområder som medforfatter til pilotprojektet *Tingbjerg-undersøgelsen*. Rapporten undersøger, hvilke forventninger forældre, lærere, kriminalpræventive medarbejdere og elever i Tingbjerg har til de 14-15-årige unge i området. Og billedet er helt entydigt. Alle overvurderer Tingbjerg-børnenes risikoadfærd og undervurderer deres lyst og motivation for skole og uddannelse. Eksempelvis viser undersøgelsen, at hele 93 procent af de 14-15-årige unge i Tingbjerg synes temmelig godt eller vældig godt om at gå i skole. Lærere og forældre forventede kun, at omkring halvdelen af de unge ville svare positivt på spørgsmålet. Mellempfolkeligt Samvirkes indsats i de boligsociale områder handler netop om at hæve forventningerne til de unge, der bor der – og om at lade de unge komme til orde.

„Vi har et stort fokus på at styrke de unges kompetencer og tro på sig selv som aktive og ligeværdige medborgere i det danske samfund. Vi gør det, fordi vi ved, at de unge har masser af ressourcer, som skal sættes i spil, så de kan påvirke den sociale og politiske udvikling, der vedrører dem. Og os allesammen. Og så er det i øvrigt både opmuntrende og livsbekræftende at møde unge mennesker, der gerne vil vriste sig fri af de fordomme, som unge i udsatte boligområder ofte bliver mødt med,“ **Helle Gerber**, leder af den Internationale Afdeling i MS.

De unges manglende bevidsthed om deres muligheder og deres kapacitet og den værdi, de kan skabe, er en grundlæggende og presserende demokratisk problemstilling i mange udsatte boligområder. At skabe demokratiske handlefællesskaber er en grundpræmis for at sikre fremtidens velfærdssamfund. Et velfærdssamfund, som er inkluderende, socialt og kulturelt mangfoldigt. Det er nødvendigt både at øge de unges muligheder for at tage del i lokalsamfundet og at ændre den dominerende fortælling og forventning om de unge som udelukkende ballademagere. Mellempfolkeligt Samvirkes arbejde med unge i udsatte områder handler ikke mindst om at få nye stemmer på banen. At nuancere billedet. At styrke de unges stemmer – så de får indflydelse. Mellempfolkeligt Samvirke har indtil videre været med til at forme ungeråd og ungefællesskaber i Tingbjerg, Bispebjerg og på Indre Nørrebro. Indsatsen vil snart blive udvidet til områder i Albertslund og Brøndby Strand.

REAKTION PÅ REGERINGENS GHETTOUDSPIL

Da regeringen varslede det nye ghettoudspil, gav de unge fra de såkaldte ghettoer, som MS arbejder med, udtryk for, at de følte sig ramt og ekskluderet af regeringen. Dette kickstartede udviklingen af et meningsdannerforløb, hvor 30 unge fik viden om og redskaber til meningsdannelse og viden om indholdet og eventuelle konsekvenser ved udspillet. Det førte til medieoptræden i seks nationale medier og et 'ghettomanifest' af de unge beboere (se side 24). De er i skrivende stund i fuld gang med at alliere sig med andre beboere, der føler sig ramt af udspillet og organiserer sig omkring en sag, der i høj grad er større end deres hverdagsudfordringer.

4 GODE RÅD TIL AT ARBEJDE MED UNGE OG LOKALDEMOKRATI

1. Partnerskaber styrker forankringen

Arbejd med dem, der kender lokalområdet. Inddrag lokale aktører som boligsociale helhedsplaner, klubber, ungdomsskoler osv. på et meget tidligt tidspunkt. Byg på de vigtige erfaringer og den viden de lokale aktører har med målgruppen.

2. Ansvar og ejerskab

Lad de unge formulere og udtænke projekterne og giv dem ansvar for at gennemføre aktiviteterne. Derved er det de unge selv, der driver aktiviteterne med støtte, mentorskab og facilitering af den organisation, forening eller lignende, der har igangsat projektet.

3. Stærke fællesskaber

Styrk organiseringen af de unge, I arbejder med, ved at give dem redskaber til at opbygge et fællesskab, inspirere dem til at afprøve organiseringsformer, opbygge en mødestruktur, etablere fælles mål og visioner for, hvad de vil opnå lokalt.

4. Høje ambitioner uden NGO-lingo

Bliv bedre til at parkere ambitioner, målsætninger og tidsplaner og giv plads til de unge. Smid jeres NGO-lingo. Fagsprog kan virke fremmedgørende og intimiderende. Brug de begreber, de unge selv bruger. De unge bliver derved ikke talt ned til, men styrket ved, at deres idéer og sprog er med til at udforme projekterne. ■

Tingbjergundersøgelsen – om risikoadfærd og sociale overdrivelser blandt børn og voksne i Tingbjerg og Brønshøj. Af Flemming Balvig, Lars Holmberg & Aydin Soei
Oktober 2017. Udgivet af: AFFORD Aps – Akademiet for Forebyggelse Danmark

I DANMARK HAR VI ALLE HJEMME

Et ghettoudspil af unge beboere

Om formiddagen den 1. marts troppede otte af regeringens ministre op i Mjølnerparken på Nørrebro, med statsminister Lars Løkke Rasmussen i spidsen. Og foran det samlede danske pressekorps fremlagde de 22 vidtgående initiativer, der skal nedbryde og forebygge parallelsamfund i Danmark. En plan, der inkluderede dobbeltstraf, tvangsflytninger og nedrivninger.

Samme aften hos Mellempølsdal mødtes 15 af de unge mennesker, der faktisk bor i de omdiskuterede boligområder. Unge, som ikke har haft en stemme i den langstrakte debat om ghettoerne.

Så lavede de deres eget udspil.

➔ Husk den demokratiske proces, også når det handler om ghettoerne.

Kom og mød os – I ved jo, hvor I kan finde os (her tænker vi ikke på i statistikkerne, men i vores boligområder) – inden I udvikler så omfattende politiske udspil.

➔ Fokusér på flere alternative mødesteder, fx udviklingen af flere grønne områder i de såkaldt udsatte boligområder og mødesteder for de +18-årige. Os unge skal have flere steder at mødes, så vi ikke står foran den lokale kiosk eller en opgang, hvilket kan virke utrygt for nogle og særligt for udefrakommende.

➔ Støt op omkring aktiviteter, ungeråd og foreningslivet i områderne med

henblik på at styrke fællesskaberne i de udsatte boligområder internt, men også fællesskaber, der går på tværs af boligområder og adresser.

➔ Sikr en mangfoldig beboersammensætning i hele Danmark ved at tilbyde nuværende beboere tilsvarende boliger udenfor de udsatte boligområder. Boliger i områder med en høj repræsentation af 'etniske danskere'.

TINGBJERG

Vi har samlet en gruppe af unge piger, som alle tidligere har været på MS' uddannelsesforløb „Frontløber“. I disse måneder arbejder de på at arrangere en ungefestival til sommer, som skal skabe engagement, fællesskab og sammenhængskraft i Tingbjerg. Det sker i samarbejde med Tingbjerg Forum (den boligsociale helhedsplan). Vi har siden 2015 støttet unge i at skabe lokale aktiviteter, bl.a. fodboldturneringen „Fodbold for Fællesskab“, som foregik i Brønshøj.

FÆLLEDVEJ 12

MS afholder flere kurser og workshops, der går på tværs af de områder, vi arbejder i.

Frontløber: Kursus, der klæder de unge på til at gå forrest og arbejde aktivt for at styrke positive sociale fællesskaber for unge i udsatte boligområder.

Meningsdanner: Kort og intensivt forløb startet op som reaktion på den debat, der er fulgt i kølvandet på regeringens udmelding om et nyt ghettoudspil. Vi vil gerne sikre, at de unges stemme bliver hørt og set.

Unge stemmer fra blokken: Forløbet er et opråb til bl.a. politikere og journalister om ikke at tage debatten for langt væk fra dem, den handler om. De seneste to år har vi brugt Folkemødet på Bornholm som en scene, der kan løfte de unges stemmer ud over rampen.

ALBERTSLUND

Et nyopstartet område for MS. Vi er i gang med at etablere et ungefællesskab. Projektet har allerede flere aktører – klubber, kommunen og ungdomsskolen.

YDRE NØRREBRO

Sammen med kommunen og en lokal klub har MS været med til at etablere et ungeråd, der træffer beslutninger og udfører aktiviteter både i klub og lokalområde. Rådet har for nylig stiftet en forening, der prøver at finde ud af, hvordan brugere af klubben kan fortsætte med at deltage i aktiviteter, efter de er fyldt 18 år.

INDRE NØRREBRO

MS samarbejder med ungdomsklubben Kvisten, hvor der er etableret et ungeråd bestående af ca. 10 unge (13-18 år). Vi støtter bl.a. ungerådet i at lave lokale aktiviteter til gavn for lokalområdet. Gennem de seneste to år har vi også støttet op om et ungefællesskab bestående af ca. 15 piger, der laver lokale aktiviteter (eidfest, studenterfest, debatevents mm.). Det sker i et tæt samarbejde med den boligsociale helhedsplan Det Gode Naboskab.

BRØNDBY STRAND

MS' arbejde er i opstartsfasen. Vi arbejder for at skabe et kommunalt, tværgående ungeråd, og vi har indtil videre stablet et samarbejde på benene med Brøndby Strand Projekt (den boligsociale helhedsplan).

MS PÅ GADEPLAN

Mellempfolkeligt Samvirke har tidligere arbejdet med etniske minoriteter. Frem til 2002 havde vi en minoritetsafdeling, og tilbage i 1970'erne samarbejdede vi med fagbevægelsen og Beskæftigelsesministeriet om Fremmedarbejderbladet. Mellempfolkeligt Samvirkes nuværende arbejde med unge i udsatte boligområder er støttet af Trygfonden, Velux Fonden, Tuborgfonden, Lokaludvalget Brønshøj-Huseum, Lokaludvalget Bispebjerg og Områdefornyelsen Indre Nørrebro.

Aftenskolernes roller og potentialer – Vifo undersøger

Vifo – Videncenter for Folkeoplysning – arbejder i foråret 2018 med at kortlægge udviklingen i aftenskolernes fagudbud. 27 aftenskoler bidrager med kursuskataloger for perioden 2007-2017. Der er medtaget kataloger fra aftenskoler af forskellige størrelser, dvs. fra aftenskoler med 10 undervisningstimer pr. uge til aftenskoler med 10.000 undervisningstimer pr. uge, der er aftenskoler fra alle 5 regioner.

Gennemgangen af katalogerne skal give Vifo et overblik over fagtyper gennem årene, fagenes top-ti, faktorer der påvirker udviklingen inden for fagudbuddet, den nutidige fagsammensætning. Den første delundersøgelse i *Aftenskolernes roller og potentialer*-projektet indikerede nemlig, at aftenskolernes fagsammensætning har ændret sig over tid.

DEBATTEN DER UDEBLIVER

I maj har Vifo offentliggjort resultater fra en gennemgang af aftenskolernes brug af midlerne til debatskabende aktiviteter. Aftenskolerne skal afsætte 10 % af deres kommunale undervisningstilskud til debatskabende aktiviteter. Resultaterne viser imidlertid, at under halvdelen af aftenskolerne (46 %) har anvendt alle midlerne, 7 % af aftenskolerne har anvendt midlerne delvis, og 41 % af aftenskolerne har slet ikke anvendt midlerne. Det er specielt små aftenskoler, dvs. med under 200 tilskudsberettigede undervisningstimer, og aftenskoler med et fag, for eksempel kor, yoga, husflid, der har vanskeligheder med at få brugt debatmidlerne og må tilbagebetale midlerne til kommunen.

Aftenskolerne angiver selv, at der er for få midler at holde et debatarrangement for, at det ikke er relevant for aftenskolens målgruppe, at det ikke er relevant for aftenskolens faglige profil. Der bliver også givet udtryk for, at det er vanskeligt at tiltrække deltagere til arrangementerne, at det er for ressourcekrævende med arrangementer.

De skoler, der får brugt debatmidlerne helt op, er de store flerfaglige skoler (79 %) og små flerfaglige skoler (43 %). Hvorimod kun 28 % af de store et-faglige skoler, der i gennemsnit faktisk er større end de små flerfaglige skoler, får anvendt alle midlerne. Man kan læse nærmere om resultaterne for debatpuljens brug på

[Vifos hjemmeside](#)

FOLKEOPLYSNING I FORANDRING – SEPTEMBER 2018

Vifos konference *Folkeoplysning i forandring III, der holdes 11.-12. september 2018 i Aarhus*, får fokus på aftenskolers og højskolers roller og vilkår. På konferencen bliver der rig mulighed for at høre om og diskutere resultater og viden fra Vifos seneste undersøgelser. Vifo forventer her i forsommeren at offentliggøre programmet for konferencen. Det sker på [konferencens temaside](#)

Tvis Mølle Naturlaboratorium

Naturen kan mere end blot danne
rammen for den næste løbetur!

AF HELENE KIÆRSKOU, projektleder for [Tvis Mølle Naturlaboratorium](#),
Natur og Miljø, [Holstebro Kommune](#)

I Holstebro Kommune arbejder vi på etableringen af et naturlaboratorium, hvor tværfaglig læring om naturen, vandet, kulturhistorien og sundhed er i fokus. Tvis Mølle Naturlaboratoriet skal være en social mødeplads og et centralt aktivitetssted i naturen, så børn, unge og voksne inspireres til at tage ud i naturen og bruge den aktivt og få nye muligheder for et hverdagsfriluftsliv.

Tvis Mølle Naturlaboratorium danner rammen for et stadigt stigende antal aktivitet og arrangementer med fokus på natur, kultur, sundhed og læring. Aktiviteter der strækker sig fra etablering af en klosterhave til undervisningsforløb for studerende på videregående uddannelser. Det store engagement blandt brugerne og de mangeartede aktiviteter viser, at Naturlaboratoriet har sin berettigelse. Derfor skal et nyt visuelt konceptmateriale nu hjælpe med at sikre midlerne til opførelse af fire læringslaboratorier i naturen. For naturen kan så meget mere end blot at danne rammen for den næste løbetur!

MISTER VI NATUREN, MISTER VI OS SELV

Flere nyere undersøgelser både i Danmark, Norge og internationalt viser, at naturen og uderummet i dag har mindre betydning som social mødeplads for børn og unge i fritiden end tidligere. Kun cirka 25 procent af børn og unge kommer ud hver dag, hvor det tidligere var langt over halvdelen. TV, computere, mobiltelefoner og organiseret idræt fylder meget i børnenes fritidsliv. De mindre børn tilbringer længere tid i institutioner, og forældrene mangler tid til at udforske det grønne med de mindre børn. For at udvikle en aktiv og sund livsstil er det vigtigt, at børn og unge får oplevelser i natur og landskab, og at de inspireres til at deltage i aktivt friluftsliv (Andkjær et al., 2014). De gode friluftsvaner grundlægges fra barnsben, og forholdet til naturen tager vi med os ind i voksenlivet.

Læring om livet i åen
„Børn lærer bedst gennem både oplevelser, handling og forståelse. Uderummet giver konkret læring gennem oplevelse og handling. I klasselokalet læser eleverne om det, de har oplevet udenfor, og får således viden på et abstrakt plan. Her tilføjes den sidste læringsform – forståelsen. Det er helhedslæring.”
Citat: Hjerneforsker og læge Keld Frandsen.

Foto: Holstebro Kommune

ET UNIKT OMRÅDE VED TVIS MØLLE

Området ved Tvis Mølle er et helt særligt sted, hvor natur og mennesker har spillet sammen i mange generationer – og det er i dag helt unikt, at man kun 5 km fra Holstebro, på et så afgrænset areal, kan opleve et samlet landskab af både kulturminde og varierende naturtyper, et landskab hvor naturens kræfter og menneskets påvirkning er fuldstændig sammenflettet i et betagende landskab med sø, å, flade lave enge, artsrige overdrev og skrænter samt skovplantager.

Områdets geologiske fortid med dannelse af dale og vandløb og aflejringer af ler og mergel har formet et landskab, som både historisk og i dag har haft betydning og værdi for kulturen og de mennesker, som har valgt at bosætte sig i området. Området er i høj grad præget af kulturarven, vandet i dalen, en varieret og artsrig natur, og potentialet kan aktiveres ved at tilgængeliggøre og aktivere området for besøgende.

ET TÆTTERE FORHOLD TIL NATUREN

Tvis Mølle Naturlaboratorium skal således være en vigtig social mødeplads og et centralt aktivitetssted ude i naturen, så børn, unge og voksne inspireres til at interessere sig for naturen og får en helt ny mulighed for hverdagsfriluftsliv. Her skabes oplevelser, værdier og holdninger, der kan være afgørende

for, at den brede befolkning ser mulighederne i at tage ud i naturen og bruge den aktivt, og interessen og forståelsen for en bæredygtige fremtid forankres i oplevelser på egen krop.

Ved at iscenesætte, formidle, tilgængeliggøre og aktivere uderummet ved Tvis Mølle med udgangspunkt i områdets naturmæssige, landskabelige og stedbundne kvaliteter samt kulturhistorie bliver det et sted, man søger hen for konkret læring i skoletiden, men også et spændende og sanseligt sted for ophold i fritiden.

NATUREN SOM LABORATORIE FOR TVÆRFAGLIG LÆRING

Udeundervisning i naturlige omgivelser påvirker børns aktivitetsniveau, læring og sociale relationer gennem leg, fysiske aktiviteter, sanseindtryk og fordybelse. Dette har positiv indflydelse på børn og unges sundhed, motorik, sociale kompetencer og udvikling af identitet.

Gennem fokus på læring i naturen vil vi skabe et udendørs læringslaboratorium, som bliver et tiltrækkende alternativ til skolernes traditionelle lokaler – ikke kun i folkeskolerne, men også på ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser.

Holstebro Kommune vil etablere fire tematiserede læringslaboratorier i form af fire fysiske platforme i landskabet. Hvert af laboratorierne fokuserer på et af de temaer, som knytter sig til læring om områdets iboende og potentielle kvaliteter: Natur, Vand, Kulturarv og Sundhed.

I alle laboratorier er der fokus på en eksperimenterende læring med krop og sanser. Laboratorierne placeres så tæt på hinanden, at der opstår synergi og sammenhæng imellem dem. De fire laboratorier udgør både pejlemærker for en rundtur i området og platforme for oplevelser og læring knyttet til bestemte

„Stedets Signatur” et huskunstnerforløb og en forestilling afholdes på Tvis Mølle Naturlaboratorium.

Foto: Holstebro Kommune

steder og temaer. Man kan formidle, undersøge og opleve temaerne enkeltvist eller i tværfaglige integrerede læringsforløb ved brug af flere eller samtlige laboratorier i sammenhæng. Desuden kan mange forskellige grupper anvende stedet på samme tid.

MEDBORGERSKAB OG BRUGERFORANKRING – INVOLVERING SOM GRUNDSTEN

De kommende brugeres input har spillet en afgørende rolle for udviklingen og forankringen af naturlaboratorierne. Blandt andet gennem en længerevarende medborgerskabsproces, hvor først 300 borgere og foreningsrepræsentanter gav deres bud på og ønsker til, hvordan det samlede Naturlaboratorium udformes. Efterfølgende arbejdede ca. 35 borgere tæt sammen med repræsentanter på tværs af forvaltninger i Holstebro Kommune om at videreudvikle og konkretisere de mange forslag. Forslagene afspejles i Tvis Mølle Naturlaboratoriums design, og konkrete ideer er videreudviklet og tilpasset, så de indgår i rammerne. Skoler og uddannelsesinstitutioner er blevet inddraget i udviklingen af den læringsoplevelse, som naturlaboratorierne tilbyder. Det har blandt andet været et klart ønske, at de kommende naturlaboratorier tilbyder unikke rammer for læring og formidling, som kan noget mere end et klasselokale. Således har ønsket været et „rum“ for læring lige midt i det, der skal læres om – hvad enten det er klimaproblematikker, vandkredsløb, kulturhistorie eller en sund livsstil.

Medborgerskabet og brugerdrevne aktiviteter er vigtige grundsten i udviklingen af Tvis Mølle Naturlaboratorium. På nuværende tidspunkt danner Tvis Mølle Naturlaboratorium rammen om et stadigt stigende antal tværfaglige aktiviteter og sociale arrangementer med fokus på læring, natur, kultur og sundhed. Det store engagement blandt stedets brugere vidner om det store potentiale, der ligger i at udnytte områdets stedbundne værdier til aktiviteter.

En frivillig forenings arbejde med etableringen af en klosterhave og skolehaver skaber således sammenhænge mellem kulturhistorie i området, læring om planter og planteegenskaber, og kan udnyttes i forbindelse med lærings- og sundhedsforløb om kost og motion. Og er et godt eksempel på hele laboratorietanken, hvor vi lærer ved „at gøre noget“, afprøve og eksperimentere enten i jorden, i vandet eller på egen krop, og hvor der er plads til socialt samvær ude i naturen. Derfor lægger Holstebro Kommune også stor vægt på, at de borgerdrevne aktiviteter kan realiseres, og forsøger at støtte op om aktiviteterne så vidt muligt.

Den høje grad af medborgerskab i udviklingen af Tvis Mølle Naturlaboratorium og i afholdelsen af de enkelte aktiviteter betyder, at brugerne har en høj grad af ejerskabsfølelse, som er grundlæggende for Naturlaboratoriets fremadrettede drift.

EN DEL AF GEOPARK VESTJYLLAND

Tvis Mølle Naturlaboratorium indgår som en del af Geopark Vestjylland. Geoparken er et samarbejde mellem Struer, Lemvig og Holstebro Kommuner, der har søgt om at blive godkendt som UNESCO Global Geopark. Tvis Mølle Naturlaboratorium vil være en naturlig hjørnesteen i Geoparken med sin unikke bynære placering, områdets geologiske og kulturhistoriske fortid, de fire læringslaboratorier som understøtter læring om blandt andet landskabsdannelse, natur, kultur og klima.

VISUELT MATERIALE OG OPDATERET KONCEPT SKAL SKABE INTERESSE HOS FONDE

Holstebro Kommune har afsat knap 5 mio. kr. til at etablere Tvis Mølle Naturlaboratorium. Målet er dog, at der udvikles et ambitiøst naturlaboratorium, hvorfor der som udgangspunkt arbejdes med et samlet budget på knap 30 mio. kr.

Der er brugt mange kræfter på at gøre naturområdet tilgængeligt for de interessenter og brugere, som allerede har fundet vej til Naturlaboratoriet. Fastholdelsen af brugerne kræver engagement og involvering, og Holstebro Kommune faciliterer og understøtter derfor igangsættelsen af en lang række konkrete aktiviteter i området, så brugerne får konkrete muligheder for at udfolde sig og vise områdets og konceptets potentialer.

Med henblik på at understøtte arbejdet med at ansøge fonde om støtte til Tvis Mølle Naturlaboratorium har Holstebro Kommune i samarbejde med landskabsarkitektfirmaet Møller og Grønberg udarbejdet et visuelt konceptmateriale, som i tekst, billeder og tegninger illustrerer og tydeliggør konceptet for Tvis Mølle Naturlaboratorium. Det visuelle materiale skal således hjælpe med at formidle til fondene, hvordan Holstebro Kommune med Tvis Mølle Naturlaboratorium får skabt et centralt læringssted i naturen, hvor børn, unge og voksne får nye muligheder for at være aktive udendørs og inspireres til at interessere sig for naturværdierne, den lokale kulturhistorie og samspillet imellem mennesker og natur.

Opgaven bliver nu at finde de samarbejdspartnere, der sammen med Holstebro Kommune og alle brugerne – frivillige, foreninger, skoler og uddannelsesinstitutioner – vil være med til at realisere det fulde potentiale i Tvis Mølle Naturlaboratorium.

FOR YDERLIGERE INFORMATIONER OM TVIS MØLLE NATURLABORATORIUM

Holstebro Kommune har lavet en kortfilm om Tvis Mølle Naturlaboratorium, den kan ses her: <https://dreambroker.com/channel/5x7w0l5o/rkld9d6a>

Holstebro Kommunes hjemmeside: <https://www.holstebro.dk/naturlab> ■

Persondatasikkerhed

Ikke nødvendigt at læse de tunge vejledninger

Nonprofitorganisationen *e-mærket*, hvis mål er at styrke dansk e-handel for såvel forretningsdrivende som kunder, udsender en række podcast om persondataforordningen. Organisationen tager sammen med Datatilsynet på besøg hos webshop og butikker for at besvare de forretningsdrivendes spørgsmål om den kommende persondataforordning.

Hvert afsnit er på 15 minutter. Når man har gennemlyttet alle 6 afsnit, vil man ifølge *e-mærket* være bedre klædt på til at håndtere de nye regler. Man kan allerede nu lytte til de første afsnit af [podcastserien](#)

Bag *e-mærket* står Forbrugerrådet Tænk, Foreningen for Dansk Internethandel FDIH, HK, DI, Finansdanmark, Dansk Erhverv og dansk-it.

Fritid & Samfund

Repræsentantskabsmøde 2018

Der indkaldes hermed til ordinært repræsentantskabsmøde
i Fritid & Samfund

onsdag 6. juni 2018 kl. 10.00-14.00

i Kolding Kommune Uddannelsescenter (KUC), 6000 Kolding

Dagsorden i henhold til vedtægterne

Frederik A. Hansen/Steffen Hartje

Hvordan håndteres arbejdet i folkeoplysningsudvalget og andre § 35, stk. 2-udvalg?

Kurset er for jer, der gerne vil have overblik over mulighederne i folkeoplysningsloven og nye ideer til, hvordan foreningsliv og voksenundervisning kan få større indflydelse på den kommunale folkeoplysnings- og fritidspolitik.

Kursets indhold

På kurset bliver der fokus på disse temaer:

- Mål og intentioner med folkeoplysningsloven.
- Hvordan lever kommunen op til de skærpede tilsynskrav?
- Hvilke tilskudsformer og -modeller kan bruges? Behov for servicetjek?
- Hvordan sikres brugerindflydelsen på folkeoplysningsområdet?
- Hvilke krav er der til udformningen af en kommunal folkeoplysningspolitik?
- Relevante aktører i en fritidspolitik – behov for nye samarbejdsrelationer, udvikles nye partnerskaber?
- Hvordan sikres samarbejdet mellem brugerområderne i folkeoplysningsudvalget?
- Hvordan kan udvalget samle fritidsområdet og selv tage initiativer?
- Hvordan kan udvalget synliggøre værdien af det frivillige arbejde og den folkeoplysende voksenundervisning?
- De folkeoplysende organisationers bidrag til at styrke samspillet mellem de forskellige kommunale sektorer.
- Opstilling af mål og handleplaner for arbejdet i udvalget.

Tid og sted

Det er stadig muligt at blive tilmeldt kurset i Aalborg 31/5, Vissenbjerg 23/8, Aarhus 3/9, Slagelse 12/9 og Hovborg 8/10 2018.

Se vores hjemmeside www.fritid-samfund.dk for oplysninger om kurset.

kultur & fritid/Tidsskriftet Folkeoplysning udgives af
Landsforeningen Fritid & Samfund, Skt. Nicolaus Gade 2, 8000 Århus C
tlf.: 61 51 85 50 www.fritid-samfund.dk

Sekretariatsleder: Steffen Hartje

Redaktion Steffen Hartje (ansv.)

Fritid & Samfunds holdning udtrykkes i lederen. Øvrige artikler og indlæg udtrykker ikke nødvendigvis Fritid & Samfunds synspunkter.

Lay-out Lene Holm

Fotos Fritid & Samfund, hvis ikke andet er angivet.

Abonnement **kultur & fritid** udkommer 3 gange om året til medlemmer af Fritid & Samfund og andre med interesse for kultur, samfund og folkeoplysning.

Årsabonnement 220 kr. i 2018.

ISSN 1903-7317